

Leve het verschil !

Friedrichswald bij De Trust

*Een verbannen Franse president, een fanatieke lesbienne,
een Marokkaanse terrorist, centauren en konijntjes
in een ongeremd stuk over de vitale problemen van onze tijd.
Politiek theater bij uitstek, vindt Johan Thielemans.*

Ze hebben er de mond van vol, de theatermakers: politiek is het dringendste onderwerp van de dag. Ze zeggen het graag, maar denken daarbij: wat moeten we zeggen, en vooral: hoe moeten we dat zeggen? Want een volledige generatie theatermakers heeft een kater overgehouden aan het agit-prop theater uit de jaren zeventig en in Vlaanderen zijn het alleen fossielen zoals de Internationale Nieuwe Scène die met opeengeklemd tanden koppig verder gaan op dezelfde weg.

Politiek, daarover moeten we theater maken, maar nu, na alle esthetische avonturen van de jaren tachtig, moet de politieke stellingname ook een theatraal volwaardige gestalte krijgen. Precies omdat dit bij Toneelgroep Amsterdam niet is gebeurd toen Titus Muielaar daar een amateuristische mise-en-scène van Pinters *Bergtaal* neerzette (eigenlijk meer mise-en-place dan mise-en-scène), bekruipt je de vrees dat politieke gewichtigheid toch weer een excuus zou

Friedrichswald, Trust / Ben Van Duin

gaan vormen voor oubakken toneel.

Maar dat het ook anders kan, bewees het Amsterdamse toneelgezelschap De Trust. Hun opvoering van *Friedrichswald* laat de hoop groeien dat de theatermakers echt iets over politiek kwijt kunnen, zonder daarom naar het stadium van een theaterkleuter te regresseren.

Boerman & Shakespeare

Theu Boerman heeft voor zijn gezelschap De Trust een tekst geschreven, waarin hij een reeks ideeën over het Europa van de toekomst kwijt wil. Hij gruwelt bij de gedachte dat in de strijd om de overmacht die Frankrijk en Duitsland voeren, de burens van over de Rijn het pleit zullen winnen: de toekomstige president van Europa zal Duits praten (en Boerman laat zijn president heel honingzoet zijn, ver van alle clichés over een schreeuwende Hitler of zo, wat niet belet dat het gevaar voor de tirannie even groot blijft). Boerman vreest dat de rassengeschillen alleen maar zullen toenemen, en dat de staatslieden weleens hun toevlucht zouden kunnen zoeken tot het stigmatiseren van de medemens die niet uit Europa afkomstig is, en wat is daar handiger voor dan een nieuw equivalent van de jodenster, ditmaal opgespeld op de borst van de Arabische landgenoten?

Dat zijn de twee belangrijkste, onmiddellijke politieke ingrediënten die Boerman in zijn toneelstuk *Friedrichswald* als uitgangspunt kiest. Maar hij blijft niet bij deze problematiek staan, want hij wil ze zien als een uiting van een gevaarlijke mentaliteit, waarbij de verschillen uit angst leiden tot reflexen van uitsluiting. Zo leidt Boerman ons binnen in een wereld waar de seksen tegenover elkaar staan: de twee jonge dames aan het begin van het stuk hebben van het lesbianisme een religie gemaakt en hebben gezworen nooit te dulden dat een man hen aanraakt: ook hier is de wereld opgedeeld in kampen.

Dit zijn de premissen, nu kan het stuk zich ontrollen. Boerman heeft voor de ontwikkeling van zijn ideeën een beroep gedaan op Shakespeares stuk *As you like it*. Hij heeft vooral gebruik gemaakt van het tweede, poëtische deel van deze bittere komedie, waarbij de protagonisten zich in het woud van Arden (het *Friedrichswald* uit de titel) verschuilen en daar elkander en de vrede en het geluk vinden. In het woud van Boerman houdt zich een verbannen Franse president op, zoekt een Marokkaanse terrorist hardnekkig naar zijn geliefde, de lesbische Française die haar strenge standpunt zal moeten laten varen voor ze op de avances van de vurige jongeman ingaat (en hier kan Boerman bijna woordelijk Shakespeare citeren).